

400 No

0.41

1926

ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ನಂ|| ೫

ವೀರಶೈವ ರಗಳೆ.

ಸಂಪಾದಕರು

ರಾ|| ಸಾ|| ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟೆ

ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ ವಕೀಲ

ವಿಜಾಪುರ.

೧೯೨೬

ಬೆಲೆ ೨ ಆಣೆ

ವೀರಶೈವ ರಗಳೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಬಹು ಜನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವತರದ ಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ಎಣಿಸದೆ, ಅದನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವ ಮಹಾತ್ಮರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತಿ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಗ ಪಸರಿಸಿತು. ಈ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಹು ಸುಲಭ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ಇದೇ ಅವರ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಅವರು ವಚನಗಳೆಂಬ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವರು ಪದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾದ ನಾನಾತರದ ಷಟ್ಪದಿಗಳನ್ನೂ ತ್ರಿವಿಧಿಗಳನ್ನೂ ರಗಳೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಗಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬಹು ಮಹತ್ವದವಿರುತ್ತವೆ. ರಗಳೆಗಳು ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪುರಾತನ ಜೈನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಹಾಕವಿಗಳೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಆರ್ಕಳ, ಅಂಡಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಈ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಜೈನರ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಗಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಂತೂ ಈ ವರೆಗೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ರಗಳೆಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂಥವರು ವೀರಶೈವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ರಗಳೆಗಳಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಮತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು. ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೆ ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳೋ

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ರಗಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಾದರೂ ವೀರಶೈವ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಲಂಕರಿಸಿರುತ್ತವೆ.

ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರಲ್ಲಿ ರಗಳೆಯ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ನೋಡಲಿಗೆ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದವರು ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಶಿವಶರಣರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಈ ರಗಳೆಗಳಿಂದ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಬಹು ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹರಿಹರಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸರಿ ಒಂದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಈಗ ಲಾವಣಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ತರದವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಗಳೆಗಳನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹರಿಹರಾಚಾರ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಆಗಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ರಗಳೇಕವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಬಾಧೆ ಬರುವಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯು ಉಂಟಾಗಲು, ಆಗ ಹರಿಹರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಉಂಟಾದವನ್ನು ಅವರು ರಚಿಸಿದರೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ನಿಜಾಂಶವು ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೂ, ಈ ರಗಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹರಿಹರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ವಿಸುಲವಾಗಿ ಹೊರಬೀಳ ಹತ್ತಿದವೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಎನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಪಂಡಿತರು ವಿದ್ವತ್ತಾ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದರು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆಗಳೂ ಸಹ ಇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಿಗರ ದುರ್ಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೆ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ರಗಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಾದರೂ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ.

ರಗಳೆಗಳನ್ನು ರಘಟಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನ ಭಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಅವನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿರುವನು. ಎನೆಂದರೆ —

ಗಣನಿಯಮ ವಿಪರ್ಯಾಯದೊ.

ಳೆನೆವಡೆದೊಳ್ಪಿಸೆಯೆ ಮಾತೆ ಸಮನಾಗಿ ಗುಣಾ||

ಗ್ರಣಿಯ ಮನದಿಂದೆ ತಾಳದ.

ಗಣನೆ ಗೊಡಂಬಟ್ಟೊಡಮವೆ ರಘಟಾ ಬಂಧಂ ||

ಎಂದರೆ:— ಗಣನಿಯಮವಿಲ್ಲದೆ ಮಾತೆಗಳ ನಿಯಮಕ್ಕೂ ತಾಳಕ್ಕೂ ಅನುಸರಿಸುವದೇ ರಗಳೆ ಎನಿಸುವದು. ಕವಿಗಳು ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧ ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನಿಡುವದುಂಟು. ಅಡಿಪ್ರಾಸವಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನಿಡುವರು. ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ವಿತಿವಿರಿ ತಮ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವು ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವೂ ಮನೋಹರವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ರಗಳೆಗಳು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿರುವವು. ತಮಿಳು ಮತ್ತು ತೆಲಗು ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ರಗಳೆಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ತರದ ರಗಳೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:— ಮಂದಾನಿಲ, ಲಲಿತ, ಉತ್ಸಾಹ. ಇವುಗಳ ರಚನೆಗಳು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಕಂದ|| ಮಂದಾನಿಲ ಲಲಿತೋತ್ಸಹ |

ವೆಂದೂರ ರಗಳೆಗಳ ನಾಮ ಮಕ್ಕುಂಕ್ರಮದಿಂ ||

ಒಂದಕೆ ಪದಿನಾರಿಫ |

ತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತೆಗಳು ಬರೇ ||

ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೇಳಿರುವವೇನೆಂದರೆ:—

ಕಂದ|| ಇರ್ಪತ್ತು ಮಾತೆ ಲಲಿತೆಗೆ |

ತಪ್ಪದೆ ಪದಿನಾರು ಮಾತೆ ಮಂದಾನಿಲಕಂ ||

ತಪ್ಪದು ಮುತ್ತಾಹಕ್ಕುರೆ |

ಒಪ್ಪುವದಿರ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತೆಗಳ ಬಲೆ ||

ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಮಂದಾನಿಲಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು, ಲಲಿತೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತೆಗಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಪ್ರತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕವಿಗಳ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸುಲಭ ಮತ್ತು ಲಲಿತ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದುಂಟು. ಅವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಮಾಧುರ್ಯವೂ ಲಾಲಿತ್ಯವೂ ಕಂಡುಬರದೆ, ದೊರಗುತನವೇ ಹೆಚ್ಚಿದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಈ ತರದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂಬ

ಯಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸುಲಭ ಮತ್ತು ಮನೋವೇದಕವಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ವೀರಶೈವ ರಗಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಆದರೆ ಅವರ ಧೈಯವು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಗೊಳಿಸುವದಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಈ ಸುಲಭ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಗಳೆಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವತರದ ದೊರಗುತನವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವು ಬಹು ಸುಂದರ ವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಾ ಮಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಲೇಖನದ ವಿಸ್ತಾರವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ಆದರೆ ಈ ರಗಳೆಗಳ ಬೇರೆಬೇರೆ ರಚನೆಗಳು ಎಂಥವಿರುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸುವ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಮಂದಾನಿಲ ರಗಳೆ.

ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಆದಿಪುರಾಣದ ೪ ನೇ ಅಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನದ ಮನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಮೇಲಿನ ರಗಳೆಯ ವಿಧವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸ್ಫುರಿತೇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿ ಖಚಿತ ಭೂಮಿ
ಜಲುವಿಂಗದು ನೆಟ್ಟನೆ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿ ||
ಮರಕತ ಮಣವಿರಚಿತ ವಿಮಳ ಭಿತ್ತಿ |
ಪೊಗಳಲ್ಕರ ಮರಿದದು ಬೇರೆ ಭಿತ್ತಿ ||
ಪಳುಕಿನ ಕಂಭಂಗಳ ಪೊಳೆವ ಪೊಳಪು |
ನವ ವಿದ್ಯುದ್ಧಾಮದ ಪೊಳೆವ ಪೊಳಪು ||

ವಿಭವದ ಮೂಲಸ್ಥಾನ ಮೆನಿಸಲಿದು
ಕಾಮದೇವನಾಸ್ಥಾನ ಮೆನಿಸಲಿದು ||
ಓರಂತೆ ನೆರೆದುದೆನೆ ಜನ ಸಮೂಹ
ಮಾಗಳಿ ಸಮೆದತ್ತು ವಿವಾಹಗೇಹ

ಲಲಿತ ರಗಳೆ.

ಮಹಾ ಕವಿರನ್ನನು ತನ್ನ ಅಜಿತ ತೀರ್ಥಕರ ಪುರಾಣದ ೪ ನೇ ಅಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವ ದಿನವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಲಲಿತ ರಗಳೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆ ಕುಮಾರೋದಯದೊಳಾಗಳಾನಂದವಿಂ
ಲೋಕ ಮೋದಿದು ನಾನಾವಿಧ ಭಂದದಿಂ ||
ರಾಜಭವನದೊಳೆಸೆವ ಮಣಿ ತೋರಣಂಗಳಿಂ
ರಾಜಿಸುವು ವೆತ್ತಿದಾ ತಪವಾರಣಂಗಳಿಂ ||
ವಾರನಾರೀ ಜನದ ಸೊಗಯಿಸುವ ನೃತ್ಯದಿಂ |
ಚಾರಣ ಗಣಂಗಳೊಡುವ ಕಂದ ವೃತ್ತದಿಂ ||
ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳೆ ಬಿಡು ಮುತ್ತುಗಳಿ ನಿಂಬಾಗಿ |
ಮಂಗಳರವಂ ಪರೆದು ದಿಗ್ವಳಯಮಂತಾಗಿ ||

* * *

ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪದ್ಮಪುರಿಯೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಗಳೆಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇವನು ಅನೇಕ ತರದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಯು ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಲಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವರ್ಣನೆಯು ಬಹು ವೃದ್ಧಿವಾದ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಲಲಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಲಲಿತರಗಳೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಮಾಮರದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾಲತೆಯಲ್ಲಿ |
ಎಳೆಯಸುಗೆ ಮರದಲ್ಲಿ ಜಳರುಹಾಕರದಲ್ಲಿ ||
ಸಂಪಗೆಯ ತರುಗಳೊಳ್ ಸೊಂಪಿಡಿದ ಸುರಯಿಯೊಳ್ |
ಪಾದರಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಾಧವಿಯಲತೆಯಲ್ಲಿ ||
ತಿಳಕ ಬಕುಲಾದಿ ತರುನಿವಹದಾರವೆಗಳೊಳ್ |
ದಳಫಳ ಕುಸುಮ ವಿಸರ ವಿದಿತವಿಟಪಂಗಳೊಳ್ ||
ಪೂಗೊಯ್ಯಲೆಂದಬಲೆಯರ್ ನೆರೆದು ಬಗೆದಂದು |
ಬೇಗದಿಂ ಪರಿತಂದು ಪರಿತೋಷದಿಂ ನಿಂದು ||

ಉತ್ಸಾಹ ರಗಳೆ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ರಗಳೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಗಳೆಯನ್ನು
ನಾವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅದು ಉತ್ಸಾಹ ರಗಳೆಯ ಖದಾಹರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ರಗಳೆ.

(ಉತ್ಸಾಹ.)

ಶ್ರೀಮದಮಲಕಮಲ ಮಿತ್ರ ಕೋಟಿ ತೇಜ ರಾಜ ಚೂಡ |
ಕಾಮಕಾಲ ರಹಿತ ಶಿವನ ಶಿರಿಯ ಸಿದ್ಧಿ ವೀರಶೈವ ||೧||
ಹೈಮವತಿ ಮನಃಸರೋಜ ರಾಜಭೃಂಗ ಶರಣ ಸಂಗ |
ವಾಮದೇವ ವದನ ವಖಿಳ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧ ವೀರಶೈವ ||೨||
ಬೇಡಿವರ್ಗ ಬೇಡಿದಿಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯಂ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ |
ನೀಡುತಿರ್ಪ ನಿಧಿ ನಿಧಾನ ವಧಿಕ ವಪ್ಪ ವೀರಶೈವ ||೩||
ರೂಢಿಯೊಳಗೆ ಶಿವನ ಭಕ್ತನಿಳಿಗೆ ಶರಣ ಸುಖದ ಬೆಳಸು |
ಕೂಡೆ ಸತ್ಯ ನಿತ್ಯ ನಿಜ ನಿರಾಳ ವಪ್ಪ ವೀರಶೈವ ||೪||
ತನ್ನ ನೆನೆಯುವರ್ಗ ತನ್ನ ನಿತ್ತು ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಸುಖದ |
ರನ್ನದೊಡಿಗೆಯಂ ಸಮಂತು ತೊಡಿಸುತಿರ್ಪ ವೀರಶೈವ ||೫||
ಮುನ್ನ ಭವಭವಂಗಳೊಳಗೆ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ನೊಂದು ಬೆಂದು ||
ಬನ್ನ ಬಟ್ಟು ಕೆಡುವ ಕಾಯ ಬಿಡುತಲಿರ್ಪ ವೀರಶೈವ ||೬||
ಇನ್ನು ತನ್ನ ನಂಬಿ ಬಂದು ಮೊದಿವವರ ಜನ್ಮ ದುಃಖ |
ಮುನ್ನ ಮಾರ್ಚಿ ತೀರ್ಚಿ ಪರಮ ಪದವ ಕೊಡುವ ವೀರಶೈವ ||೭||
ಬೆನ್ನ ಬಿಡದೆ ಕಾಡುತಿರ್ಪ ಕೋಪತಾಪ ಲೇಪವೆಲ್ಲ |
ಮುನ್ನ ಮೂರ್ದು ಪೀರ್ದು ಮನದ ಮದಡ ಸುಡುವ ವೀರಶೈವ ||೮||
ಪಂಚ ವಿಷಯವೆಂಬ ಮದ ಗಜಾಳಿ ಕುವ ನಟ್ಟಿಮೆಟ್ಟಿ |
ಚ ಪಹನಸಂತೆ ಸೀಳ್ವ ಪೋಳ್ವ ಕಳೆವ ವೀರಶೈವ ||೯||
ಲಂಚ ವಂಚನೆಯೊಳು ತನುವ ಹೊರೆವುತಿಹ ಮನಃ ಪ್ರಪಂಚ |
ಸಂಚವೆಂಬ ಡಂಭತನದ ಕೆಸರ ತೊಳೆವ ವೀರಶೈವ ||೧೦||
ಪ್ಪ ಮದಗಳೆಂಬವೆಂಟಿನಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಮನದ ಮದಡ |

ತಾಮ ಸಾಂಧ ಕಾರಲತೆಯ ಬೇರನಗಿನ ವೀರಶೈವ ||೧೧||
ಶುದ್ಧ ಶೈವ ಮಾರ್ಗ ಶೈವ ಪೂರ್ವ ಶೈವವೆಂಬ ಸಖಿಯ |
ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಯಗೊಡದ ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠ ವೀರಶೈವ ||೧೨||
ಆರು ಶೈವದಲ್ಲಿ ನಡೆವುತಿಹರವರ್ಗ ಮುಕ್ತಿ ಮುಂದೆ |
ಮೂರು ಬಾರಿ ಭವಕೆ ಬಂದೊಡ್ಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ವೀರಶೈವ ||೧೩||
ವೀರಶೈವ ಕೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದು ಶಿವನು |
ಗೌರಿ ಗೊರೆದ ನಾಗಿ ಶೈವ ಹೊಲ್ಲವೆಂಬ ವೀರಶೈವ ||೧೪||
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕ್ಷುಲ್ಲತನದಿ ಬಂದು ಬಂದು |
ಕೋಟಿ ನರಕ ಗತಿಗೆ ಹೋಗಲೊಲ್ಲನೆಂಬ ವೀರಶೈವ ||೧೫||
ಚಾಟು, ಸೂನೆಗಾರ, ಚಕ್ರಿ, ದ್ವಿಜನು, ವೇಶಿ, ನೃಪತಿಯಂತೆ |
ಕೋಟಲೆಯಲಿ ಬಿಂದ ತನುವ ಮೊರೆವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೧೬||
ಹಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದ ಹಿಡಿದು |
ಸಂದಿ ಗೊಂದಿ ಯೊಳಗೆ ನುಸುಳಿ ಕೆಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೧೭||
ಭೂತಜೀವಿಯೆನಿಸಿ ತನ್ನ ಭವ ಭವಂಗಳೊಳಗೆ ಬರಿಸಿ ||
ಪ್ರೇತಲಿಂಗಧಾರಣಕ್ಕೆ ನಲಿವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೧೮||
ಈ ತಮಂಧಕೊಳಗು ಮಾಡುತಿಹ ಕನಿಷ್ಠ ಶೈವ ಕರ್ಮ |
ಜಾತನಾಗಿ ಕೆಡುವ ಮತಕೆ ಒಲಿವನಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೧೯||
ಶೈವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಗುರುವಿಗಿರಲೊಲ್ಲನೆಂಬ |
ಭಾವ ಭರಿತ ಚಾರು ಚರಿತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೀರಶೈವ ||೨೦||
ಅರಿಯದಂದು ಶೈವ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ವಡೆದ ಭಕ್ತ |
ನರಿದು ಪುನರಸಿ ತ್ಯಕ್ತ ದೀಕ್ಷೆಯಹುದು ವೀರಶೈವ ||೨೧||
ತನುವ ನಿಜ ಸಮಾಧಿಗೀವ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ವಡೆದು |
ಮನಃಜವಾಸದನ್ನಮಂ ವಿವರ್ಜಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ||೨೨||
ತನ್ನ ಕುಲವ ಮೆರೆದು ಭಕ್ತ ಕುಲವ ಜರೆದು ಶರಣವಾಸ |
ದನ್ನನಂ ನಿರರ್ಥ ತೊರೆದು ಕೆಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೨೩||
ಜಾಡ ಬಡಿಗ ಭಕ್ತರವರ ಸದನದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಉಣ್ಣ |
ಬೇಡವೆಂಬ ಶೈವ ಮತವ ಜರೆದು ತೊರೆವ ವೀರಶೈವ ||೨೪||
ರೂಢಿಯೊಳಗೆ ಶಿವನ ಭಕ್ತ ಮಹಾ ಕುಲಜನೆಂದು ಹೊಗಳಿ |
ಹಾಡಿ ಹರಿಸುವರ್ಗ ಸುಖವ ಕರೆದು ಮೆರೆವ ವೀರಶೈವ ||೨೫||

ಹರನ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಕುಲದ ಸೀಮೆಯಂ ವಿಚಾರಿಸುವರೆ
 ನೆರೆಯೊಳರದ ಹೊರೆಯೊಳರದ ನಿತ್ಯ ನಿಹಿತ ವೀರಶೈವ ||೨೬||
 ವನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಕೂಳ ನಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತ ಜನನಿ
 ಜನಕರುಂಬರೆಂದು ಬಸಿರ ಬಡಿವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೨೭||
 ಜನನ ಸೂತಕಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಮರಣ ಸೂತಕಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ
 ಜನುಗಿ ಹಲವುಗಳಿಹಿ ಕೆಟ್ಟು ನಡೆವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೨೮||
 ಇಂದುವವನೆ ಕೊಲೆಯ ಗಂಡಳೆಂದು ದೂರವಿದು ಮರಳಿ
 ಮಿಂದ ಬಳಿಕ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೨೯||
 ಬಂಧುಗಳ ನಗಲ್ಪು ಭಕ್ತಿಯುಂಟುಯೆಂದು ಭವಿಯ ಕರೆದು
 ತಂದು ಮನೆಯೊಳೊಂದು ಗೂಡಿ ಉಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೦||
 ವಾರಲಗ್ನ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಾರಿ ಶಕುನವೆಂಬ ಸಟೆಯ
 ಬೇರುವೆರಸಿಕಿತ್ತು ಹಾಕುದಿಷ್ಟುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೧||
 ಹಾರುವರ್ಗೆ ನಮಿಸಿ ಚಂದ್ರ ತಾರಕೆಗಳ ಬಲವ ಕೇಳ್ವು
 ಬೀರ ನರರ ಮನದ ಧೈರ್ಯ ಸುಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೨||
 ಏಕಭುಕ್ತ ಪಾರಣೆಗಳ ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಗತಿಯ ಹಡೆಯ
 ಬೇಕೆನುತ್ತ ಹಲುಬಿ ಹಸಿದು ಸಾವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೩||
 ಶೋಕ ರಸದೊಳದ್ದಿ ಬಿದ್ದು ಒರಲಿ ಸತ್ತ ನರರ ನೆನೆದು
 ಕಾಕು ಬಳಸಿ ವೇಳೆಗಳೆದು ಸಾವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೪||
 ಪಂಚ ಪರ್ವ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿಗಳೆಂದು ನೆರಹಿ ಬಹಳ ಕಿಕ್ಕಿ
 ಹಂಚ ಹಿಡಿದು ಮಸಿಯ ಮಾಡಿಕೊಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೫||
 ಕಾಂಚನಾದ್ರಿಯರಸನವರು ಬರಲು ಕಂಡು ಕಾಣವಂತೆ
 ಸಂಚ ವಂಚನೆಗಳ ಮಾಡಿ ಉಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೬||
 ರುಣ ರುಜೆ ಗ್ರಹಂಗಳಟ್ಟಿಯಲೆದು ಕಾಡಿದವುನೆನುತ್ತ
 ಕಡೆಯ ಕೇಳಿ ಹರಸಿ ಹಣವನೀವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೭||
 ಬಣತೆಗೆಡಿಸಿ ಕಾಡಿದಮದು ಶನಿ ಎನುತ್ತಲಾಸ್ಪದಕ್ಕೆ
 ಮಡೆದು ನೂಲಿಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಪೋಪದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೮||
 ಸಾವರಕೆ ಹರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಕ್ಕಿ ಬೇಳ ಸಹಿತಹೋಗಿ
 ಸಾವಿರೊಡೆಯರುಗಳಿಗಿಕ್ಕಿ ನಲಿವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೩೯||
 ದೇವ ಗುರು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಪಡಕ್ಷರಿಯನಗಲ್ಪು ಹುಟ್ಟಿ ||೪೦||

ಸಾವ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳನು ಕಲಿವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೪೦||
 ಲಿಂಗ ಲಿಂಗವೆಂಬುದೆಲ್ಲ ಒಂದೆ ಎಂದು ಮನವ ಹಲವು
 ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಹಸಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೪೧||
 ಮಂಗಳ ಪ್ರಸನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಂಥಿ ತಳವ ಹೊದ್ದಿ
 ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡದಲಸಿ ಬಿಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೪೨||
 ನೆನೆದು ನೆನೆದು ನಿಷ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂಬ
 ಇನಿಯಗೊಲಿದು ತನುವ ಮನವನರ್ಪಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ||೪೩||
 ಅನಲ ಕರ್ಪುರ ಪ್ರಯೋಗದಂತೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ
 ಯನುದಿನದೊಳು ಗೈದು ತನ್ನನೊಪ್ಪಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ||೪೪||
 ಲಿಂಗಕೊಂದು ಮಂಚತನಗೆ ಒಂದು ಮಂಚವಿಲ್ಲವಾಗಿ
 ಲಿಂಗ ಉಂಡ ತಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭುಂಜಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ||೪೫||
 ಲಿಂಗ ನಡಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದು ಲಿಂಗ ನುಡಿಸಿದಂತೆ ನುಡಿದು
 ಲಿಂಗವಿರಿಸಿದಂತೆ ಇದು ರಂಜಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ||೪೬||
 ನುಡಿದ ಪರಿಯ ನಡೆದು ತೋರಿ, ನಡೆದ ಪರಿಯ ನುಡಿದು ತೋರಿ
 ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಹರಿದು ನಿಷ್ಕೆಗೆಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೪೭||
 ಉಡುವ ತೊಡುವ ಹಿಡಿದ ಬಿಡುವಕೊಂಬ ಕೊಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ
 ಕಡಲ ಮುಡಿದ ಶಿವನ ನೆನಹು ಬಿಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೪೮||
 ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಭವಕೆ ಬಂದು ಧರ್ಮ ಕರ್ಮವೆಂಬ ಬೆಳಸ
 ಬಿತ್ತಿ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಫಲವನುಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೪೯||
 ಯುಕ್ತಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನವೆಯದೊಡಲ ಹೊರೆವೆನೆಂದು ನಿಜವಿ
 ರಕ್ತಿ ಭಾವನೆಯೊಳು ನಡೆಯದಿಷ್ಟುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೫೦||
 ಕೋಪ ಶಿಖಿಯ ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದು ಪರರ ಜರಿದು ಬಹಳ ಪಾಪ
 ಲೇಪದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮರೆಯದಿಷ್ಟುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೫೧||
 ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮನವನರ್ಪಿಸೆಂದು ಗುರುವಿನಾಜ್ಞೆ
 ಗೆಟ್ಟು ಅನ್ಯದೈವಕೆರಗಿ ಭ್ರಷ್ಟನಷ್ಟುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೫೨||
 ನಿಷ್ಕೆಗೆಟ್ಟು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಗೈದು ಹಲವು ದೈವಕೆರಗಿ
 ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಯೋನಿಗಳಿವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೫೩||
 ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ತನುವ ಸವಿಸಿ ಮನವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ
 ಹರುಷದಿಂದ ಧನವ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಈವ ವೀರಶೈವ ||೫೪||

ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಕಾಮಿತಾರ್ಥ ವೇರ್ಮಗಳಿಗೆಯಲಸಿ ಸಹಜ
 ವರ್ಮವರಿದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ತಾನೆಯಾದ ವೀರಶೈವ ||೫೫||
 ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ರುದ್ರಪದವನೊಮ್ಮೆ ಮನವಿ ನೆನೆಯದಿರ್ಪ
 ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಲಿಂಗ ತಾನೆಯಾದ ವೀರಶೈವ ||೫೬||
 ತಾನೆ ಹಿರಿಯ ತಾನೆ ಗುರುವ ತಾನೆ ಕುಲಜ ತಾನೆ ಸುಲಭ
 ತಾನೆ ಸುಕೃತಿಯೆಂದು ಗರ್ವಿಸುವರೊಳರಿದ ವೀರಶೈವ ||೫೭||
 ಸ್ವಾನುಭಾವದೊಳು ಶಿವಾನುಭಾವಿಯಾಗಿ ಶರಣ ಕಾಮ
 ಧೇನುವಾಗಿ ನಡೆವ ನುಡುವನತಿ ವಿಚಾರಿ ವೀರಶೈವ ||೫೮||
 ಘೋರತರ ವಿಕಾರ ವಾರ್ಧಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಅರಿವ ತೊರೆದು
 ಜಾರ ಜೋರನೆಂದು ನುಡಿಸಿಕೊಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೫೯||
 ಪರರ ಕಟ್ಟಿ ಕುಟ್ಟಿ ಧನವಕೊಂಡು ಬಂದು ದಾನಧರ್ಮ
 ಪರಹಿತಾರ್ಥಗಳನು ಮಾಳ್ವೆನೆಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೦||
 ಕರದೊಳಿಷ್ಟ ಲಿಂಗವಿರ್ಮ ಹಲವು ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ
 ನೆರವಿಗೂಡಿ ಹೋಗಿ ಮಾಳ್ವೆನೆಂಬುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೧||
 ಕುಣಿದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರ್ಪ ಭಟ್ಟ ಮಾಗಧರ್ಗೆ ಧನವ
 ದಣಿಯಲಿತ್ತು ನರಕ ಗತಿಯ ನೆರೆವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೨||
 ಸುರೆಯ ಸೇವಿಸುವನರರ್ಗೆ ಹೀನ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಿವರ್ಗೆ
 ಕರೆದು ಮನೆಯೊಳನ್ನ ಹೊನ್ನನೀವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೩||
 ಹರನ ಸಮಯವನ್ನು ಜರಿದು ಪರಸಮಯವನೊಳ್ಳಿತೆಂದು
 ನಿರಯದುರಿಯೊಳು ನಿರರ್ಥ ಬೇವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೪||
 ಗಂಡ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಭವಿಲತಾಂಗಿಯಾದ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು
 ಉಂಡು ಯಮನ ಕಾಲಹತಿಗೆ ಕೆಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೫||
 ಹಿಂಡಿ ಹಿಳಿದು ಪುರುಷರೊಡನೆ ಸಾವುದೊಂದು ಮದ್ದನಿಕ್ಕಿ
 ಅಂಡಲೆದುತಲೋದರಿಯ ಕೊಲುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೬||
 ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ ಪಾದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿಲ್ಲ
 ದಂಗಭವಿ ಮನುಷ್ಯರುಗಳ ನೆನೆಯದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೭||
 ಲಿಂಗಪೂಜೆಗಧಿಕ ಧನವವೆಚ್ಚಿಸಿ ನಿರರ್ಥ ಕೆಟ್ಟು
 ಮೊಂಗಲುಗಳನಿಕ್ಕಿ ಬರಿದೆ ತೊನೆಯದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೮||
 ನೆತ್ತಜೂಜು ಪಗಡೆ ಮೊಗಳಿಗಳ ನಾಡಿ ಕಷ್ಟ ವ್ಯಸನ

ದತ್ತ ಹಣ್ಣೆ ಹೊಕ್ಕು ಹೊತ್ತುಗಳೆವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೬೯||
 ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು ಗಳಿಸಿ ತಂದು ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕೊಡದೆ
 ಮತ್ತನಾಗಿ ಸಟೆಯ ತನುವ ಹೊರೆಯದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೭೦||
 ಸತ್ತ ಮಾತೆ ಪಿತರ ಹೆಸರನಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಕರೆವ
 ವ್ಯರ್ಥ ನರರ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನಗುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೭೧||
 ಒತ್ತಿ ಗೊಂಬವೇಶಿಯಂತೆ ಫಲ ಪದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಾರಿ
 ತೊತ್ತುಗೊಂಬುದಲ್ಲ ನಿತ್ಯ ನಿಜ ವಿಚಾರಿ ವೀರಶೈವ ||೭೨||
 ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯಾದಿಯಾದಹೀನ ದೈವಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ
 ಸಿರಿಯನಿಕ್ಕಿ ಹೊಲಬುಗೆಡುವನರಗೆ ನಗುವ ವೀರಶೈವ ||೭೩||
 ಹೊನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿನೆಂದು ಜನದ
 ಕಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿ ಹಿರಿಯತನವ ಮೆರೆವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೭೪||
 ಕಣ್ಣು ನಾಲಿಗೆಗಳನಿತ್ತು ತನುವನಿರಿದು ತರಿಮಕೊಂಡು
 ಅಣ್ಣ ವಿಸ್ಮಯಮ ತೋರಿ ಮೆರೆವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೭೫||
 ಒಲ್ಲೆನೆಂದು ಬಿಡುವುದಲ್ಲ ಒಲಿವೆನೆಂದು ಹಿಡುವುದಲ್ಲ
 ಎಲ್ಲವಂ ಶಿವಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಬುದಚಲ ವೀರಶೈವ ||೭೬||
 ಒಲ್ಲೆನೆಂದು ಬಿಡುವುದಲ್ಲ ಅರಿಯೆನೆಂದು ಮೆರೆವುದಲ್ಲ
 ಎಲ್ಲಿಯುಂ ನಿಗರ್ವಿಯಾದ ನಿಜವ ನಿವಾಸ ವೀರಶೈವ ||೭೭||
 ಹಿಡಿದ ಬಳಿಕ ಬಿಡುವುದಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಹಿಡುವುದಲ್ಲ
 ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಕೆಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೭೮||
 ಒಡಲು ಗಿಡಲು ಮೋಹಗೀಹ ತೊಡಕು ಗಿಡಕಿನೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು
 ಗೊಡವೆಗುಟ್ಟಿ ಹಲವು ತೆರದಿ ದುಃಖಬಡುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೭೯||
 ಹಿಂದೆ ಬಾಳಬದುಕಿದವನ ತೆರದಿ ಹಣವ ಗಳಿಸಿ ಬಾಳ್ವೆ
 ನೆಂದು ಹಲವು ಕಡೆಗೆ ಹರಿದು ಸಾವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೮೦||
 ಹಿಂದನೆನಿಸಿ ಮುಂಡೆಯಂತೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲಿರುಳು ಹಗಲು
 ನೊಂದು ಬೆಂದು ಕಂದಿ ಕುಂದಿ ಕುದುವುದಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ||೮೧||
 ಕನಕ ಗಿರಿಯ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಕಲ್ಪತರುವ ಸಾರಿದಂತೆ
 ಅನುದಿನಂ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ನೆನೆಯತಿದು ವೀರಶೈವ ||೮೨||
 ಧನದ ಒಲುಮೆ ದೊರಕಿದಂತೆ ಮರುಜೀವಣಿಯ ನೆಮ್ಮಿದಂತೆ
 ಇನಿತು ಸುಖದ ಸೋನೆಯೊಳಗೆ ನಲಿಯತಿದು ವೀರಶೈವ ||೮೩||

ಪರುಷರಸವ ಸುರಿಸಿದಂತೆ ನಿಧಿ ನಿಧಾನ ವಿರಿಸಿದಂತೆ ।
ಹರುಷ ವಾರ್ಧಿಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಯಾಡುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೮೪॥
ಸುರಭಿಯಂ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಕರೆದು ಕೊಂಬ ತೆರದಿ ।
ಇರುಳು ಹಗಲು ಜ್ಞಾನದೊಳಗೆ ತೊಳಲುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೮೫॥
ಸಿರಿ ದರಿವ್ರವೆಂಬ ವೆರಡುವಂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡು ।
ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯೊಳಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೮೬॥
ಬಾಲವೃದ್ಧ ಯವನ ವೃದ್ಧರೆನ್ನದೆಲ್ಲ ಜೀವ ।
ಜಾಳರೊಳು ಕೃಪಾಳುವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೮೭॥
ಕಾಲ ನೇಮತೀಲವೆಂಬ ಸೆರೆಯಮನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತಕ್ಕಿ ।
ಗೋಳುಗುಟ್ಟವಭವಸುಖದೊಳಾಡುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೮೮॥
ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಭಾವಿಸುವುದು ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಬಣ್ಣಿಸುವುದು ।
ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಶಿವನ ನೆನೆದು ನೆಮ್ಮುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೮೯॥
ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಹೋರುತ್ತಿಹುದು, ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಹಾರುತ್ತಿಹುದು ।
ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಶಿವನ ಹೊಗಳಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೯೦॥
ಆದಿಯೊಳು ಪುರಾತ ಪುಂಗ ಪರುಷ ಧರ್ಮ ವಿಡಿದು ನಡೆದ ।
ಹಾದಿಯೊಳು ವಿಹಾರಿಸುತ್ತ ತನ್ನನರಿವ ವೀರಶೈವ ॥೯೧॥
ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಭೇದ್ಯವಾದ ನಾದ ಮೂರ್ತಿ ಶಿವನ ।
ಪಾದಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತ ಭವವ ಕಳೆವ ವೀರಶೈವ ॥೯೨॥
ಆವಪರಿಯೊಳಭವನಿರಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದು ಹಲವು ಕಡೆಗೆ ।
ಹಾಯ್ದ ಮನವ ನಿಲಿಸಿ, ತಾನು ತಾನೆಯಾದ ವೀರಶೈವ ॥೯೩॥
ಜೀವನೆಂದು ಪರಮನೆಂದು ಉಭಯ ಗತಿಯ ನಿಟ್ಟು ನುಡಿದ ।
ಭಾವವಳಿದು ತನ್ನ ನೆನೆದು ತಾನೆಯಾದ ವೀರಶೈವ ॥೯೪॥
ನೀರು ನೀರನುಂಡು ಹಾಲು ಹಾಲ ಕೂಡಿ ಸುಖಿಸುವಂತೆ ।
ದಾರಿ ಮೇರೆಯಳಿದು ನಿಜವ ನೆನೆವುತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೯೫॥
ಆರ ಮನವಿದಾರ ತನುವಿದೆಂದು ನೋಡಿ ಕರೆಗೆ ಕೆರೆಯ ।
ನೀರ ಚಲ್ಲಿ ಶಿವಗೆ ಲಲ್ಲಿಗರೆವುತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೯೬॥
ಪತಿಯ ಸೇವೆಯತಿಶಯಾನುಭಾವವೆಂದು ನೋಡಿ ಭಜಿಸಿ ।
ರತಿಯೊಳಿರುಳು ಹಗಲು ಶಿವನ ಪೂಜಿಸುವದು ವೀರಶೈವ ॥೯೭॥
ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆವುದಲ್ಲ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನುಡಿವುದಲ್ಲ ।

ತನ್ನನಳಿದು ಶಿವನ ತಿಳಿದು ನಡೆವ ನುಡಿದ ವೀರಶೈವ ॥೯೮॥
ಕನ್ನ ತನ್ನವಲ್ಲಭನೊಳು ಭಿನ್ನವಾದೆನೇಕವಾದೆ ।
ನೆನ್ನದಂತೆ ಉಭಯವಳಿದು ಆಡಿಯ ಹಿಡಿದ ವೀರಶೈವ ॥೯೯॥
ನೆನೆದು ನೆನೆದು ನೆನಹು ಬಲಿದು ತಾನೆಯಾಗಿ ತಾನೆ ಬಲಿದು ।
ನೆನೆದು ನೆನೆದು ವಿಷ್ಣುನಯನ ಚರಣನಾದ ವೀರಶೈವ ॥೧೦೦॥
ಇದು ನಿಮಿತ್ಯ ಭಕ್ತನನು ಶಶಾಂಕ ಜೂಟನೆಂದು ಕಂಡು
ಪಾದ ತಳಕೆ ನಮಿಸಿ ನಮಿಸಿ ಒಲಿಸುತ್ತಿಹುದು ವೀರಶೈವ ॥೧೦೧॥
ಇದುವೆಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮನಂತ ಬ್ರಹ್ಮನೋಡು ವೀರಶೈವ ॥೧೦೨॥
ಇದುವೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಪ್ರಕಾಶ ಯೋಗ ನಿಜಯ ವೀರಶೈವ ॥೧೦೩॥
ಇದುವೆ ಪರಮತತ್ವ ಸಾರನಿತ್ಯ ನಿಜವು ವೀರಶೈವ ॥೧೦೪॥
ಶಿವನ ಸುಖದ ಮುಖದ ಸೋನೆ ಎನಿಸಿ ಮೆರೆವ ವೀರಶೈವ ॥೧೦೫॥
ಶಿವನ ತೊಡವು ಶಿವನ ಮೂಲ ಶಿವನು ತಾನೆ ವೀರಶೈವ ॥೧೦೬॥
ಶಿವನ ದೀಪ್ತಿ ಶಿವನ ಭಕ್ತಿ, ಶಿವನ ಯುಕ್ತಿ ವೀರಶೈವ ॥೧೦೭॥
ಶಿವನ ನಿತ್ಯ ಶಿವನ ಸತ್ಯವಮಲವಚಲ ವೀರಶೈವ ॥೧೦೮॥
ಭಕ್ತ ಜನವರೇಣ್ಯ ಶಿವನ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ ವೀರಶೈವ ॥೧೦೯॥
ಗತಿಗಸಾಧ್ಯ ವೀರಶೈವ ॥೧೧೦॥
ಜಿತವಿನೋದಿ ವೀರಶೈವ ॥೧೧೧॥
ಈವಕಾವ ವೀರಶೈವ ॥೧೧೨॥
ದೇವಭಾವ ವೀರಶೈವ ॥೧೧೩॥
ಮಾತೃ ಪಿತೃ ವೀರಶೈವ ॥೧೧೪॥
ಧಾತೃ ಭ್ರಾತೃ ವೀರಶೈವ ॥೧೧೫॥
ಕಂದ ॥ ವೀರಶೈವಾನು ಭಾವದ ।
ಸಾರಾಯದ ಸುಧೆಯ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳು ಸುಖಿಸುತ್ತಂ ।
ಆರಿದ ಪರಿಸರ ವರೆನ ।
ಗಾರಾಧ್ಯರಲಾಪ್ರಸನ್ನ ಶಂಕರಲಿಂಗಾ ॥